

Jak twoje dziecko postrzega rzeczywistość?

Sposoby postrzegania rzeczywistości

Wzrokowiec, słuchowiec czy kinestetyk?

Każdy człowiek posiada tzw. podstawowy system reprezentacji. U każdego z nas istnieje preferowany sposób, w jaki mózg odbiera informacje. Ludzie dzielą się na trzy zasadnicze grupy:

Wzrokowcy – osoby ze wzrokowym systemem reprezentacji

Słuchowcy – osoby z werbalnym systemem reprezentacji

Kinestetycy i dotykowcy – osoby z ruchowym i dotykowym systemem reprezentacji

Każdy człowiek posiada wszystkie 3 sposoby komunikacji. Zazwyczaj jeden z nich jest dominujący.

CHARAKTERYSTYCZNE PRZYKŁADY ZACHOWANIA W PROCESIE UCZENIA

W ZALEŻNOŚCI OD KATEGORII SENSORYCZNEJ

ELEMENTY UCZENIA SIĘ	WZROKOWCY	SŁUCHOWCY	KINESTETYCY
STYLE UCZENIA SIĘ	obserwacja pokazu czy demonstracji słuchanie lekcji,	słuchanie innych lub siebie	Wykonywanie czynności, bezpośrednie zaangażowanie
CZYTANIE	lubią opisy, patrzą w przestrzeń	lubią dialog i rozmowę, nie zauważają ilustracji, czytają „po cichu”	czytanie nie jest ich ulubionym zajęciem
ORTOGRAFIA	rozpoznają słowa patrząc na nie	rozpoznają słowa przez wymówienie głosek	często mają kłopoty z ortografią
PISMO	zazwyczaj bardzo czytelne i ładne	miewają problemy z nauką pisania, powtarzają głośno to co napisali	Początkowo piszą dobrze, potem, gdy odległości między znakami zmniejszają się jest gorzej
PAMIĘĆ	pamiętają twarze, zapominają imiona, lubią robić notatki	zapamiętują imiona, zapominają twarze, głośno powtarzają materiał	najlepiej pamiętają to co wykonali
WYOBRAŹNIA	bujna wyobraźnia, myślą bardzo szczegółowymi obrazami	myślą o słowach i dźwiękach, nie zwracają uwagi na szczegóły	wyobrażenia są mało istotne, najważniejszy jest ruch i dotyk

KONCENTRACJA	nie są świadomi odgłosów, koncentrację burzy im nieporządek lub ruch	tracą koncentrację w hałasie	Poruszają się i zmieniają pozycję
ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW	przemyślane i z góry zaplanowane	głośno myślą, rozmawiają	impulsywni, szukają rozwiązań w ruchu
STOSUNEK DO OKRESÓW MAŁO AKTYWNYCH	rysują, patrzą w dal	nucą, rozmawiają	wiercą się, znajdują coś do trzymania
REAKCJA I STOSUNEK DO NOWYCH SYTUACJI	przeglądają się i badają sytuację	rozmawiają o sytuacji, rozważają na głos za i przeciw	manipulują, przedstawiają, wyczuwają
STAN EMOCJONALNY	zamknięci w sobie, łatwo płaczą, ekspresywna twarz	emocje wyrażają tonem i tembrem głosu	przytulają się, dotykają, tupią, podskakują
KOMUNIKOWANIE SIĘ	cisi, mówią: patrz, zobacz, widzisz	śluchają i dużo kwieciście mówią,	Gestykulują, stoją blisko rozmówcy
WYGLĄD ZEWNĘTRZNY	schludni	dobrane ubranie nie jest priorytetem	szybko bywają wymiętoszeni
REAKCJA NA SZTUKĘ	wolą plastykę skupiają się na szczegółach	, wolą muzykę, wolą mówić niż patrzeć	nie mówią o sztuce, dotykają rzeźb

Na podstawie: Katarzyna Gozdek-Michaelis, „Rozwiń swój genialny umysł, J&BF, Warszawa 1997

Reprezentacja wzrokowa

- Są schludni, zadbani, zwykle siedzą lub stoją lekko pochylone do przodu z podniesioną głową, wyprostowanymi plecami, lekko wzniesionymi oczami,
- Oddychają płytko, wykorzystując górną część płuc
- Postrzegają i uczą się patrząc, obserwując pokaz, sytuacje, demonstracje, korzystają z pomocy wizualnych,
- Lubią czytać opisy, koncentrują się intensywnie, przerywając czytanie, żeby zapatrzyć się w przestrzeń
- Uczą się pisać ortograficznie patrząc na słowa i ich układy,
- Ważny jest wygląd pisma, jest zwykle czyste, czytelne w młodym wieku, o prawidłowych kształtach liter i odstępach
- Zapamiętują robiąc notatki, rysując , patrząc na informacje, elementy otoczenia; pamiętają twarze, ubranie, wygląd, zapominają imiona
- Mają niezwykle bujną wyobraźnię, myśli ich to obrazy wyposażone w najdrobniejsze szczegóły
 - W koncentracji nie przeszkadzają im odgłosy, a raczej ruch lub zaburzony porządek (wizualna dezorganizacja), również długie słuchanie osłabia ich koncentrację i cierpliwość, mogą myślami błądzić daleko
- Rozwiązują problemy w sposób przemyślany i planują z góry przewidzianą sytuację, często zapisują myśli, lubią robić listy

- W czasie wolnym często coś oglądają, rysują, piszą, zmniejszają swoją aktywność (wyciszają się) wpatrując się w dal
- Dokładnie przyglądają się nowym sytuacjom, starają się je obserwować, zbadać
- Emocjonalnie są często zamknięci w sobie, kiedy są źli „zabiliby wzrokiem”, łatwo płaczą, w dobrym humorze są uśmiechnięci, mają ekspresywną twarz
- W komunikacji z otoczeniem są dość cisi, nie lubią dużo mówić, wyrażają swoją opinię mówiąc na ogół szybko i dość wysokim tonem głosu, wykazując przy tym szybkie myślenie, mogą niefortunnie dobrać słowa, bez upiększania
- Potrzebują kontaktu wzrokowego z rozmówcą, zarówno kiedy mówią, jak i podczas słuchania
 - Używają wizualnych słów: patrz, zobacz, widzisz, wyobrażam sobie, że..., oko w oko, jak z obrazka, naświetlić, wyjaśnić, niejasny pogląd, w świetle... itp.
- Lubią porządek, są zorganizowani i poukładani, lubią przebywać w ładnym otoczeniu, są wrażliwi na elementy wizualne
- Reagują najsilniej na sztukę wizualną – obrazy, grafika, rzeźba, mniej na muzykę; dzieła sztuki robią na nich duże wrażenie, często patrzą na nie wzruszeni, mniej dyskutują i omawiają je słowami; koncentrują się często na szczegółach, ciekawych detalach, intrygujących elementach, mniej na całości dzieła

Reprezentacja słuchowa

- Nie przywiązują priorytetowej uwagi do ubioru i wyglądu otoczenia, podczas rozmowy często przechylają głowę na bok, jakby nasłuchiwały albo rozmawiały przez telefon, najczęściej podczas rozmowy poruszają oczami w linii poziomej.
- Oddychają wykorzystując środkową część płuc
- Postrzegają i uczą się przez aktywne przysłuchiwanie się – czytając, myśląc na głos, słuchając innych i zwykle dużo dyskutując, często prowadzą wewnętrzny dialog, czasem poruszając ustami
- Lubią czytać dialogi, sztuki teatralne, rozmowy, czytanie na głos, unikają długich opisów, nie zauważają ilustracji, czasem poruszają ustami i czytają „po cichu” •

Uczą się pisać ortograficznie przez wymawianie poszczególnych głosek

- Wygląd pisma nie jest ważny, często mają kłopoty z nauką pisania, wykazują tendencję do słabego dociskania pióra, lubią powtarzać głośno to co napisali
- Zapamiętują przez głośne powtarzanie materiału, dyskusje, dobrze zapamiętują dialogi, muzykę, dźwięk, imiona, zapominają twarze; często pomagają im sekwencyjny, krok po kroku sposób myślenia
- Wyobraźnia jest uruchamiana w słowach i dźwiękach, nie zwracają często uwagi na szczegóły
 - W koncentracji przeszkadzają im odgłosy, hałasy, nieznane lub głośne dźwięki, do nauki potrzebują ciszy
- Poza nauką w spokoju, mają potrzebę nieustannego wytwarzania bodźców słuchowych, jeśli jest cicho, sam produkuje dźwięki – nuci, śpiewa, gwizdże, mówi do siebie, wszystko co robi podkreśla odpowiednim dźwiękiem, z tego powodu jest czasem dość uciążliwy dla otoczenia

- Rozwiązują problemy przez „głośne myślenie”, opowiadanie innym o tej sytuacji porządkuje im w głowie i nasuwa odpowiedź, jeśli nie mają słuchacza, rozmawiają ze sobą głośno lub po cichu, przegadując całą sprawę słowami
- W czasie wolnym nuca, rozmawiają ze sobą lub innymi, również przez telefon, muzykują
- Rozmawiają o nowych sytuacjach, rozważają po cichu lub z osobą słuchającą wszystkie za i przeciw
- Emocjonalnie wyrażają swój stan poprzez ton i tembr głosu, lubią się wypowiadać, kiedy są zarówno w dobrym, jak i złym humorze, często wybuchają krótko trwającymi potokami słów, reagują na określone słowa i głos mówcy
- W komunikacji z otoczeniem słuchają chętnie, ale nie mogą doczekać się, żeby wtrącić swoje zdanie i coś wyjaśnić, używają długich, powtarzających się opisów, lubią wykładową formę zajęć, mówią rytmicznie i melodyjnie; bez problemu powtarzają swoje słowa, poproszone; w rozmowie oczekują informacji zwrotnych
- Rzadko potrzebują kontaktu wzrokowego z rozmówcą, podczas myślenia, słuchania, i mówienia spoglądają w prawo lub w lewo na wysokości swoich uszu.
- Używają słuchowych zwrotów: zamieniam się w słuch, brzmi, mówię, słuchaj, itp.
- Zwracają uwagę na imię i nazwisko, dźwięk głosu, sposób mówienia nowo poznanej osoby, uważnie słuchają co mówi
- Reagują najsilniej na muzykę, sztuka wizualna ich mniej porusza, chętniej dyskutują i omawiają dzieła sztuki, niż je oglądają; koncentrują się często na całości dzieła, doceniając jego globalną wartość, gubią szczegóły

Reprezentacja kinestetyczna

- Są schludni, lubią być zadbani, ale szybko bywają wymiętoszeni, ich ubranie zużywa się błyskawicznie
- Zwykle oddychają bardzo głęboko, brzusznie
- Postrzegają i uczą się przez aktywność ruchową, bezpośrednio zaangażowanie, doświadczenia
- Lubią czytać utwory o wartkiej akcji, dynamiczne, wtedy bardzo emocjonują się treścią
- Uczą się pisać przez napisanie słowa, żeby wyczuć jak ono się pisze, miewają problemy z ortografią
- Wygląd pisma na początku jest dość porządnym, w miarę zmniejszania pisma jest ono coraz trudniejsze do odczytania
- Zapamiętują to co wykonali, dotknęli rękami, doświadczyli lub mocno odczuli, a nie zobaczyli lub usłyszeli
- Wyobrażenia działa i uruchamia się podczas ruchu i doświadczenia
 - W koncentracji nie przeszkadzają im odgłosy lub nieporządek, a raczej ruch w polu widzenia, sami muszą cały czas poruszać się i zmieniać pozycje, trzymać w rękach drobne przedmioty dla podtrzymania uwagi
 - Również długie słuchanie osłabia ich koncentrację i cierpliwość, mogą myślami błądzić daleko
 - Rozwiązują problemy przez aktywność fizyczną, najlepiej myślą w ruchu, są impulsywni

- Chętnie spędzają czas wolny z ludźmi, w sposób aktywny ruchowo
- W nowych sytuacjach starają się dotykać, manipulować, wyczuwać, zmieniać miejsce, dobrze im się myśli w ruchu – spacer, poruszanie się różnymi pojazdami
- Emocjonalnie pokazują kiedy są w dobrym humorze, podskakują, lubią się przytulać, dotykać, potrafią tupać i szturchać kiedy są zli
- W komunikacji gestykują, często mówią powoli, niskim głosem, posługują się przemyślanymi sformułowaniami, wprowadzają chwile ciszy, stoją blisko osoby, z którą rozmawiają, szybko tracą uwagę podczas długich okresów słuchania
- Nie potrzebują kontaktu wzrokowego z rozmówcą, spoglądają tylko aby upewnić się z twarzy i języka ciała o intencjach, słuchają i mówią ze wzrokiem skierowanym w dół dla przetworzenia informacji na poziomie emocjonalnym, uciekają oczami w kierunku ruchu
- Używają kinestetycznych słów: brać, trzymać, chwytać się, wejść w kontakt, ramię w ramię, wpaść do głowy, rozumieć, myśleć, rozważać, zdecydować, być świadomym, itp.
- Reagują na muzykę ruchem, ale wolą rzeźbę niż muzykę czy malarstwo, lubią dotykać rzeźb obrazów, niewiele mówią na temat sztuki, przeżywają ją.

TYP	PREFERENCJE/TRUDNOŚCI	Właściwa strategia uczenia się
Wzrokowiec	1. Lubi <ul style="list-style-type: none"> • patrzeć, przyglądać się, oglądać różne rzeczy, • posługiwać się wykresami, tabelami, schematami, • pisać, notować, rysować, • kolorowe otoczenie, rekwizyty • przykłady rozwiązywane na tablicy • porządek 2. Preferuje sztuki wizualne, pokazy, prezentacje. Ma dobre wycucie koloru 3. Pamięta twarze, imiona, kolory, rysunki, lokalizację przedmiotów – zapamiętuje informacje w postaci obrazów.	1. używanie kolorowych pisaków, długopisów i kredek 2. zapisywanie kluczowych słów(wzorów, dat, idei) na niewielkich kartkach, umieszczanych później na wysokości oczu w miejscu częstego przebywania (np. przy biurku). Korzystanie z wielu kolorów 3. stosowanie wizualnych ,pomocy naukowych – slajdy, filmy 4. samodzielne tworzenie tabel, grafik, schematów, rysunków itp. 5. układanie krzyżówek z najważniejszych słów do zapamiętania (ortografia, języki obce) 6. wybieranie interesująco zaprojektowanych, kolorowych książek (w miarę możliwości) 7. korzystanie z technik umysłowych: mapy pamięci, obrazowanie informacji do zapamiętania
Słuchowiec	1. Lubi <ul style="list-style-type: none"> • mówić, słuchać innych, rozmawiać, dyskutować • wykłady, potrzebuje wyjaśnień słownych • opowiadać o czymś, jego wypowiedzi własne są długie, • czytać głośno lub półgłosem. • muzykę (muzyka go pobudza) 2. Rozmawia ze sobą 3. Powtarza głośno to, co napisali 4. Dobrze zapamiętuje imiona, nazwy własne 5. Szybko uczy się wierszyków, rymowanek, melodii 6. Woli mówić o działaniach niż je oglądać 7. Najlepiej uczy się słuchając innych, słysząc w rozmowie samych siebie oraz dyskutując z innymi. 8. Może mieć kłopoty z odczytaniem map i	1. głośne powtarzanie najważniejszych faktów do zapamiętania 2. czytanie z różną intonacją informacji do zapamiętania (wrzaskliwie, dystygowanie, teatralnie, wolno, szybko itp.) 3. w miarę możliwości: rymowanie, deklamowanie, śpiewanie, rapowanie – tak przedstawiana wiedza „sama wchodzi do głowy” 4. samodzielne ułożenie prostej piosenki lub wierszyka złożonego z najważniejszych słów do zapamiętania 5. monolog, dialog, dyskusja w grupie, mini debata – to techniki bardzo efektywne 6. korzystanie z dyktafonu w celu nagrywania i późniejszego odsłuchiwania informacji do zapamiętania

	geometrią,	
Kinestetyk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lubi emocje, ruch, nieporządek 2. Najlepiej uczy się w ruchu, angażując się aktywnie w procesie uczenia się poprzez stymulację, odgrywanie ról, eksperymenty, badania i ruch oraz uczestnicząc w czynnościach z życia codziennego 3. Pamięta, co sam wykonał 4. Musi się poruszać, wiercić, huścić na krześle, coś trzymać w rękach 5. Często tupie, gestykuje, potrzebuje sposobności do poruszania się 6. Nie lubi • słuchać. • czytać 7. Męczą się słuchając wykładów i potrzebują wtedy choćby najmniejszej formy ruchu. 8. szybko się uczy mówiąc i chodząc lub wykonując czynności 9. potrzebuje większej liczby bodźców dotykowych, lubi dotykać, poruszać przedmioty 10. Ma zdolności manualne 	<ol style="list-style-type: none"> 1. wykorzystywanie podczas uczenia dynamiki całego ciała – stosowanie mimiki i pantomimy 2. demonstrowanie pojęć za pomocą ruchów i gestów 3. odegranie krótkiej scenki, skeczu, związanego z zadaną lekcją 4. chodzenie po pokoju podczas powtarzania lekcji w domu 5. w miarę możliwości – konstruowanie przestrzennych modeli, wykonywanie doświadczeń angażujących ruchowo (wycinanki, lepienie z plasteliny, modelowanie) 6. chodzenie lub skakanie po dywanie w taki sposób, aby kroki nakreślały wyimaginowaną linię wzoru chemicznego, datę, słowo do zapamiętania, kształt państwa czy mapę szlaku handlowego itp. 7. efektywnemu zapamiętywaniu sprzyjają: wycieczki (do muzeum, laboratorium, na wystawy itp.) oraz zajęcia przeprowadzane w terenie (ankiety, wywiady, projekty badawcze itp.)

Źródła: Bogdanowicz M., Adryjanek A., Różyńska M. (2007) Uczeń z dysleksją w domu. Gdynia: Operon
 Biuletyn Informacyjny PTD (nr 21 - wydanie specjalne). Kinezylogia edukacyjna – wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Nauka i praktyka radosnego uczenia się, pod red. S. Masgutowej, W. Brejnaka, Warszawa 2002 Łukasiewicz M., Sukces w szkole (2006) . Poznań: Rebis